

ZAŠČITIMO SE PRED HRUPOM

Izvajanje posebnih socialnih
programov v letu 2025

Prilagajanje in izdajanje knjig
v slovenskem znakovnem jeziku

3. 2.
DAN TINITUSA

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih
Slovenije | Drenikova 24,
Ljubljana | T: 01 500 15 00 |
i: www.zveza-gns.si

Urednik: Aleksandar Talijan |
Uredniški odbor: Valerija Škof,
Saša Letonja, Maja Vilar,
Aleksandra Rijavec | **Jezikovni
pregled/lektorica:** Mateja Goršič
| **Oblikovanje in prelom:**
Artmedia | **Tisk:** Tiskarna DTP |
Izdaja v nakladi 3.700 izvodov

Uredništvo si pridržuje pravice do
objave, neobjave, krajšanja ali
delnega objavljanja nenaročenih
prispevkov v skladu s
poslanstvom in prostorskimi
možnostmi. V posameznih
primerih mnenja posameznikov
ne izražajo mnenja in stališč
uredništva in ZDGNS.

Nenaročenih besedil in fotografij
ne vračamo. Anonimnih ali
žaljivih prispevkov ne objavljamo.
Ponatis celote ali posameznih
delov glasila je dovoljen le s
pisnim privoljenjem.

Glasilo je brezplačno in v javnem
interesu. Na podlagi 8. točke 42.
člena Zakona o davku na dodano
vrednost (UL RS št. 104/2024) ni
zavezano plačilu DDV-ja.

Mesec za nami je ponovno pokazal raznolikost dela in dogajanja v okviru Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2025 je omogočilo, da so se številne aktivnosti odvijale na področju dostopnosti, izobraževanja in zagovornišva pravic oseb z izgubo sluha.

Eden pomembnejših korakov v tem obdobju je bila razglasitev 3. februarja za Dan tinitusa v Sloveniji. Pobudo za to je podala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, skupaj z Ministrstvom za zdravje pa je bil pripravljen tudi predlog, ki ga je nato potrdila Vlada RS. Ob tej priložnosti je ZDGNS organizirala tudi strokovni posvet, kjer so bili predstavljeni izzivi oseb s tinitusom ter pomen pravočasne podpore, obravnave in ozaveščanja. Dogodek je dodatno poudaril, kako pomembno je, da se težave sluha in spremljajoči pojavi obravnavajo širše in bolj sistemsko.

Na področju dostopnosti se nadaljujejo tudi razprave in iskanje rešitev, kako zagotoviti enake možnosti pri dostopu do informacij in javnega življenja. To se kaže tako v strokovnih posvetih kot tudi v sodelovanju z različnimi institucijami, kjer je vse bolj jasno, da dostopnost ni dodatna možnost, temveč nujen del sistemskih ureditev.

Pomemben korak naprej predstavljajo tudi tehnološke rešitve, med njimi razvoj aplikacije Audimo, ki omogoča sprotno pretvorbo govora v podnapise. Takšna orodja dopolnjujejo obstoječe oblike podpore in odpirajo nove možnosti za bolj samostojen dostop do informacij v vsakdanjih situacijah.

Če želite tudi sami prispevati vsebino, vas lepo vabimo, da nam svoj prispevek pošljete na elektronski naslov urednistvo@zveza-gns.si. Veseli bomo tudi priloženega slikovnega gradiva, ki ga lahko dodate kot priponko. Vsa prejeta besedila so pred objavo lektorirana, zato prosimo, da jih pošljete v Wordovi obliki. Izjema so dokumenti, kot so vabila, diplome, dopisi in priznanja. Prosimo tudi, da je pri vsaki fotografiji jasno naveden njen avtor..

Aleksandar Talijan

Foto na naslovnici:
Plakat 3. 2. Dan tinitusa

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) in Ministrstvo za kulturo.

Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Kazalo

4 S sekretarjeve mize

Aktualno

- 9 Dan tinitusa – 3. februar
- 11 Boljša dostopnost in mobilnost osebam z različnimi oviranostmi
- 13 Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2025
- 23 Prilagajanje in izdajanje knjig v slovenskem znakovnem jeziku
- 26 Interpret besedila

Iz naših društev

- 28 Zbor članov Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče
- 30 Zahvala Matevžu Marinku
- 31 S srcem za invalide z izgubo sluha

S sekretarjeve mize

Vlada RS razglasila Dan tinitusa za 3. februar

Predavateljji posveta Ozaveščanje in podpora oseb s tinitusom skupaj s predsednikom ZDGNS

ZDGNS je naslovila pobudo na Ministrstvo za zdravje ter skupaj z ministrstvom sokreirala predlog za razglasitev Dneva tinitusa s strani Vlade RS. Veseli nas, da bomo 3. februarja vsako leto v Sloveniji obeležili za dan tinitusa in s tem nadaljevali naše poslanstvo na tem področju.

Obisk Helge Stevens na ZDGNS ob spremljanju državnozbornih volitev

Gluha oseba Helga Stevens je v preteklosti delovala kot poslanka Parlamenta v Belgiji, poslanka Evropskega parlamenta, tokrat pa je prišla v Slovenijo kot opazovalka EU za izvedbo volitev. Ob njenih delovnih ob-

veznostih v zvezi s potekom volitev smo se sestali z njo in izpostavili velike izzive oseb z izgubo sluha pri dostopnosti volilnih soočenj, volilnih predstavitev in zborov za osebe z izgubo sluha.

Mednarodni dan mladinske književnosti v SZJ

ZDGNS je ob Mednarodnem dnevu mladinske književnosti izdala posebne prilagoditve mladinske literature v slovenski znakovni jezik. Vsebine so bile predstavljene na spletni strani ZDGNS kot tudi v prispevkih Spletne TV.

Dan hrupa z učnimi listi ZDGNS v vseh šolah v Sloveniji

ZDGNS je v sklopu dneva hrupa izdelala posebne učne liste za področje sluha in hrupa in le-te poslala kot didaktični pripomoček vsem šolam v Sloveniji. Veseli nas povratna informacija, da so nekatere šole vključile v seznanjanje otrok o nevarnosti hrupa in izzivih na področju oseb z izgubo sluha.

Anton Petrič član strokovne skupine za umetno inteligenco

Anton Petrič je bil na predlog ZDGNS imenovan v posebno svetovalno telo Svetovne zveze gluhih za področje umetne inteligence. Iskreno mu čestitamo ter mu želimo uspešno delo na tem področju.

Ohrani svoj sluh:

**Pomen
zaščite
sluha**

Upokojil se je dolgoletni sodelavec ZDGNS Anton Petrič

Anton Petrič je močno zaznamoval vsa področja dela na ZDGNS, saj je poleg področja športa in kulture aktivno sodeloval na skoraj vseh področjih dela in življenja oseb z izgubo sluha. Aktivno je sodeloval v številnih komisijah, delovnih telesih izven ZDGNS ter s tem izkazal široko in bogato poznavanje področja dela. Prepričani smo, da mu novih izzivov ne bo zmanjkalo. Želimo mu predvsem zdravja, da bo lahko svoje znanje in izkušnje še naprej udeleževal na mnogih področjih našega dela.

Aplikacija AUDIMO v sodelovanju z ZDGNS

Veseli nas konstruktivno sodelovanje pri razvoju aplikacije Audimo za prepoznavo govora in pretvorbo govora v sprotne podnapise. Aplikacija bo omogočila osebam z izgubo sluha sprotno podnaslavljanje govorjene besede v podnapise, kjerkoli bo to potrebno.

Rehacenter Sluh in pisarna tehničnih pripomočkov

Na ZDGNS je RCS ponovno posodobil prostore za predstavitev tehničnih pripomočkov. Prostore bomo sproti dopolnjevali z novejšimi pripomočki, ki bodo na voljo za preizkus. Kmalu bomo ponudili tudi brezplačno merjenje sluha in druge vsebine.

Razpisi ZDGNS za ohranjanje zdravja

ZDGNS redno v svojih medijih objavlja razpise za ohranjanje zdravja v objektih ZDGNS, bodisi na spletni strani ali v glasilu. Program omogoča koriščenje kapacitet ZDGNS za izvajanje programa ohranjanja zdravja, druženja in aktivacije.

Svetovni dan gledališča: Gledališka predstava Sto pa roka!

Celotna ekipa ustvarjalcev predstave Sto pa roka! Vir foto: Marko Delbello Ocepek

Veseli nas polna dvorana in izredno zabavna in poučna predstava, v kateri je s sliščimi na odru stala tudi naša Špela Rotar. Špela je odlično opravila svoj nastop in pokazala, kako vsestransko nadarjena oseba je.

Projekcija filmov Kino brez ovir in Kinodvor s prilagoditvami za gluhe in naglušne

KD Cerknica nadaljuje s projekcijami filmov, ki so prilagojene z zvočnim opisom, slovenskimi podnapisi in tolmačenjem.

Posvet AKOS Dostopnost senzorno oviranih oseb do AVMS

AKOS

ZDGNS aktivno sodeluje in podpira s predlogi in rešitvami pri izboljšanju dostopnosti oseb do AVMS. Posveti odpirajo teme distribucije podnapisov, spremembe aktov na tem področju, navodili in tehnično podporo operaterjev ter drugih tehnik dostopnosti.

Materinski dan v SZJ: Mame, ki poslušajo s srcem na RTV Slovenija

ZDGNS je prav poseben materinski dan posvetila gluhim mamicam, ki poslušajo s srcem, ter pripravila oddajo na RTV Slovenija v okviru oddaje Prisluhnilimo tišini.

ZDGNS oddala poročilo FIHO 2025

ZDGNS je skupaj z društvi v roku oddalo poročilo FIHO za leto 2025. Ta naš največji in glavni financer omogoča in dopolnjuje državno skrb na področju našega dela.

Razvoj kretenj in sodelovanje z Naravoslovnotehniško fakulteto UL Tekstilstvo

NTF

UNIVERZA V LJUBLJANI
Naravoslovnotehniška fakulteta

Projekti na področju razvoja kretenj se bliskovito širijo na nova področja in v projekt se vključuje vedno več novih partnerjev. Tokrat je to NTF UL, s katerimi bomo razvijali tri nova področja, in sicer usmerjeno v tekstilstvo.

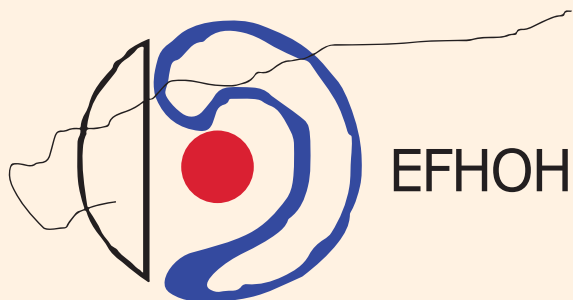
Razvoj kretenj in sodelovanje z Naravoslovnotehniško fakulteto UL Geologija

Projekti na področju razvoja kretenj se bliskovito širijo na nova področja in v projekt se vključuje vedno več novih partnerjev. Tokrat je to NTF UL, s katerimi bomo razvijali tri nova področja, in sicer usmerjeno v geologijo.

Zgodovina razvoja znakovnega jezika na Slovenskem

ZDGNS je zaključila daljše raziskovanje in beleženje zgodovine razvoja znakovnega jezika na Slovenskem. Rezultati so objavljeni na časovni premici zgodovine ZDGNS, ki pa bo tudi dopolnjena z novimi viri in podatki.

EFHOH Simpozij o raziskavah na področju razvoja novih tehnologij in umetne inteligence

European Federation of Hard of Hearing People

ZDGNS je aktivno sodelovala na simpoziju EFHOH o dobrih praksah, raziskavah in dosežkih na področju razvoja tehnologij in umetne inteligence.

Publikacija ZDGNS

Jaz sem pomemben. Ti tudi!

varnosti.

Trije veliki možje slovenske besede Ivan Cankar, Dragotin Kette in Srečko Kosovel v letu 2026 tudi v SZJ

ZDGNS leto 2026 posveča trem velikim možem slovenske besede, ki obeležujejo okrogle obletnice rojstva oziroma smrti, posebno mestu s priredbami v slovenski znakovni jezik.

E-oskrba ZDGNS in Ministrstvo za solidarno prihodnost

ZDGNS aktivno sodeluje z MSP glede zagotavljanja e-oskrbe za osebe z izgubo sluha. Potekajo sestanki in iskanje ustreznih rešitev.

Lista TP ZDGNS in MDDSZEM

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Na MDDSZEM potekajo aktivni pogovori, da bi MDDSZEM čim prej objavilo spremenjeno in dopolnjeno listo tehničnih pripomočkov. Potekali so dolgoletni napor pri spremembi liste in želimo si, da se ta lista objavi še pred iztekom mandata te vlade.

Okrogla miza Dostopne volitve

ZDGNS je aktivno sodelovala na okrogli mizi Zavoda Risa glede dostopnosti volitev, saj gre za uresničevanje volilne pravice vseh invalidov.

Mednarodna konferenca o dostopnosti in vključenosti v slovenskih kinematografih

FOTO Nejc Vurnik

ZDGNS je aktivno sodelovala na konferenci, ki je bila namenjena razpravi o dostopnosti filmske kulture v Sloveniji.

Svetovni dan voda OZN v SZJ

ZDGNS je podprla mednarodni dan voda, ki ga je razglasila organizacija OZN in za to priložnost priredila pesem o pomenu vode tudi v SZJ.

Javna predstavitev rezultatov projekta Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi

Vodja projekta
Roman Rene

ZDGNS je aktivno sodelovala tudi na tem projektu, ki je namenjen izboljšanju dostopnosti in mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi.

EFHOH predstavitev za ženske z izgubo sluha

ZDGNS je sodelovala na predstavitvi EFHOH, ki je potekala na daljavo, o izzivih, s katerimi se soočajo ženske z izgubo sluha.

Dan poezije v SZJ Srečko Kosovel

ZDGNS je za letošnji dan poezije izbrala Srečka Kosovela in priredila njegovo pesem v slovenski znakovni jezik. Vse priredbe ZDGNS objavlja na svojih spletnih straneh in socialnih omrežjih.

Etimologija razvoja kretenj v SZJ

ZDGNS je v letu 2025 raziskala etimologijo 425 kretenj ter le-te posnetke raziskav in ugotovitev objavila na Slovarju SZJ. Projekt je bil del razpisa Ministrstva za kulturo, za kar smo zelo hvaležni. Čeprav ni systemskega vira financiranja razvoja, se veselimo, da so vsaj ti manjši projekti že usmerjeni tudi v razvoj SZJ na Slovenskem.

Dan tinitusa – 3. februar

Vlada Republike Slovenije je sprejela odločitev, da se 3. februar razglasi za slovenski dan tinitusa. S tem želi opozoriti na težave, s katerimi se soočajo številni posamezniki, ter povečati razumevanje te pogosto spregledane problematike.

Tinitus je zaznavanje zvoka brez zunanjega vira, ki se lahko kaže kot piskanje, šumenje, brnenje ali utripanje v ušesih. Ne gre za bolezen, temveč za simptom, ki je pogosto povezan s poškodbami sluha, dolgotrajno izpostavljenostjo hrupu ali drugimi zdravstvenimi stanji. Pri nekaterih ljudeh je blag, pri drugih pa lahko postane kroničen in pomembno vpliva na vsakdanje življenje.

Posledice tinitusa niso le slušne. Veliko ljudi poroča o težavah s spanjem, zmanjšani zbranosti ter povečanem stresu. Pri nekaterih se

pojavi tudi tesnoba, depresija ali občutek osamljenosti, saj okolica njihovih težav pogosto ne razume.

V sodobnem življenju smo hrupu izpostavljeni skoraj ves čas doma, v šoli, na delovnem mestu in v prostem času. Prav dolgotrajna izpostavljenost glasnim zvokom predstavlja enega glavnih dejavnikov tveganja za nastanek tinitusa in okvaro sluha. Zato strokovnjaki poudarjajo pomen preventive, predvsem varovanja sluha že v mladosti.

Dolgoročno ozaveščanje o tinitusu je že dlje časa ena od prioritet Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS), ki je na Ministrstvo za zdravje podala pobudo za razglasitev dneva tinitusa. Poleg tega mednarodni teden ozaveščanja o tinitusu (2.–8. februar) svetovno opozarja na težave tinitusa, njegovo preprečevanje in podporo za vse, ki se s to težavo soočajo.

Razglasitev posebnega dneva pomeni pomemben korak k večji ozaveščenosti. Namen tega dne je spodbuditi javnost k razumevanju težave, hkrati pa prizadetim olajšati dostop do informacij in pomoči.

Tretji februar je sicer že uveljavljen kot mednarodni dan ozaveščanja o tinitusu, zato se Slovenija s to odločitvijo pridružuje širšim prizadevanjem na tem področju.

Boljša dostopnost in mobilnost osebam z različnimi oviranostmi

Projekt »Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi« izboljšuje dostopnost in mobilnost za različne ranljive skupine, tudi za gluhe in naglušne. Projekt financira Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, izvajajo pa ga Geodetski inštitut Slovenije in partnerji. V projekt je vključenih že 129 občin in približno 1,7 milijona prebivalcev.

Eden glavnih ciljev projekta je, da imajo uporabniki boljši dostop do informacij in se lahko samostojno ter varno gibljejo. V ta namen so razvili sistem, kjer so zbrani podatki o dostopnosti okolja, javnih prostorov in prevoza. Ti podatki so brezplačno dostopni in pomagajo pri načrtovanju poti.

Za gluhe in naglušne je značilno, da potrebujejo dostop do informacij. V zadnjih letih se je stanje na nekaterih področjih izboljšalo, predvsem v mestnem prometu.

Anton Petrič iz Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije poudarja, da je Ljubljanski potniški promet naredil pomemben korak naprej. V

avtobusih in na nekaterih postajah so nameščene informacijske table, ki prikazujejo prihod avtobusov. Uporabnikom je na voljo tudi mobil-

na aplikacija, kjer lahko spremljajo vozne rede, potek poti in čas prihoda. To omogoča boljšo samostojnost pri uporabi javnega prevoza.

Kljub napredku pa ostajajo težave, predvsem v železniškem prometu. Informacij na postajah pogosto ni dovolj, zlasti ob zamudah ali spremembah peronov. To lahko povzroči težave, saj gluhi potniki ne dobijo pravočasnih infor-

macij. Težava je tudi razdrobljenost informacij pri avtobusnih prevozih, saj ni enotnega sistema za vse prevoznike.

Pozitivna sprememba je vidna tudi pri taksi prevozih. Danes je mogoče taksi naročiti prek mobilnih aplikacij, kjer so vidne informacije o poti in ceni. To uporabnikom omogoča večjo neodvisnost.

Težave pa ostajajo tudi na področju spletne dostopnosti. Anton Petrič pravi, da spletne storitve pogosto niso prilagojene in jih je težko uporabljati. To je še posebej problematično pri dostopu do zdravstvenih storitev, kjer je naročanje pogosto možno le preko spleta. Starejši uporabniki imajo pri tem dodatne težave.

Projekt si prizadeva, da bi se dostopnost še izboljšala. Cilj je, da imajo gluhi in naglušni uporabniki enostaven dostop do informacij, ki jih potrebujejo za vsakdanje življenje, ter da se lahko samostojno in varno gibljejo v svojem okolju.

Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2025

Usposabljanje za aktivno življenje in delo gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb

Okvara sluha in komunikacijska oviranost gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom predstavljata oviro v številnih življenjskih položajih, še zlasti v dostopu do informacij, kar močno vpliva na njihov položaj v družbi.

Na zvezi pripravljamo izobraževanja, ki so prilagojena potrebam naših članov. Seminarje, konference, delavnice, okrogle mize izvajamo za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom v prilagojenih tehnikah, posredujemo jim ključne informacije, usmeritve, spremljamo zakonodajo, ki vpliva na njihovo življenje in vključevanje v družbeno okolje. V sodelovanju z našimi uporabniki usposabljam tudi strokovno osebje, ki dela z njimi.

V okviru programa smo izvedli:

- ▶ dvodnevni seminar za usposabljanje in izobraževanje strokovnih delavcev društev;
- ▶ izobraževanja in delavnice za strokovne delavce društev in osebe z izgubo sluha na temo dolgotrajne oskrbe, dostopnosti, uporabe slušnega aparata, novosti na področju tehničnih pripomočkov, sistemske podpore pri vključevanju v socialne vključenosti;
- ▶ predavanja o gluhoti in naglušnosti z namenom osveščanja in prepoznavnosti;
- ▶ delovna srečanja strokovnih delavcev društev za pripravo razpisne dokumentacije in poročila;
- ▶ mesečna srečanja strokovnih delavcev društev;
- ▶ posveti o dostopnosti;
- ▶ srečanje dobaviteljev slušnih aparatov za pripravo predlogov za ZZSZ;
- ▶ posvet o tinitusu – Ko zvok postane sovražnik oziroma šumenje, ki ga nihče ne sliši;
- ▶ srečanje oseb z izgubo sluha iz celotne Slovenije;
- ▶ brezplačna izobraževanja za strokovne delavce v javnih ustanovah z naslovom Želim, da me razumete in Slišati več – celostni program za delo z osebami z izgubo sluha;
- ▶ spremljanje zakonodajnih predpisov, sodelovanje z državnimi organi in drugimi inštitucijami;
- ▶ spletno izobraževanje na temo polževega vsadka;
- ▶ posvet o dnevu inkluzije;
- ▶ izdajo potrdil o usposobljenosti uporabe tehničnega pripomočka;
- ▶ svetovalni nadzori v društvih DGN;
- ▶ informiranje uporabnikov o pravicah v zvezi s pridobitvijo slušnih aparatov in o pravicah do tehničnih pripomočkov (FM sistem, slušne zanke, vibracijske budilke ...).

V okviru programa je organiziran tudi Svetovalni center za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom, starše in svojce. Delo poteka individualno s pogovori osebno, po telefonu, SMS sporočanju, video-telefoniji, e-pošti. Vključuje svetovanje, informiranje, diagnosticiranje, korekcijo, učenje, povezovanje s sliščim okoljem, družinsko mediacijo in usmerjanje ter izdajanje potrdil o usposobljenosti za uporabo tehničnih pripomočkov. Sodelujemo tudi z javnimi službami. Vsi izvajalci uporabljajo slovenski znakovni jezik, tako da pri delu ni potrebna tretja oseba (tolmač). Delo poteka tako, da

so želje, interesi in pravice oseb zares upoštevani.

Največkrat izpostavljene teme:

- ▶ svetovanje in pomoč pri soočanju z izgubo sluha in informiranje o drugih težavah povezanih z izgubo sluha;
- ▶ pomoč družini in svojcem osebe z izgubo sluha;
- ▶ informiranje glede pridobivanja, testiranja in uporabe slušnega aparata;
- ▶ informiranje glede pridobitve, testiranja in uporabe tehničnih pripomočkov;
- ▶ svetovanje in usmerjanje družine ob rojstvu otroka z izgubo sluha;
- ▶ informiranje, usmerjanje in pomoč pri reševanju stisk in drugih zapletenih vprašanj;
- ▶ svetovanje glede pridobivanja in uveljavljanja pravic iz naslova zakonodajnega področja;
- ▶ pravna pomoč (zaposlovanje, postopek urejanja statusa telesne okvare/invalidnosti, pridobivanja pravic iz socialnega varstva, delavno pravne in invalidske zakonodaje, izdelava pravnih mnenj na podlagi predložene dokumentacije, svetovanje glede možnosti pritožbe na odločbe o kršitvi pravic ...);
- ▶ sodelovanje s strokovnimi delavci društev in izmenjava informacij vezanih na posameznega uporabnika.

Program je namenjen osebam z izgubo sluha, njihovim družinam, svojcem, strokovnim delavcem in vsem, ki se pri svojem delu in v življenju srečujejo z osebami z izgubo sluha.

Razvoj slovenskega znakovnega jezika in usposabljanje

Zveza društev gluhih in naglušnih od leta 1979 sistematično deluje na področju razvoja in uveljavitve slovenskega znakovnega jezika. Rezultat tega so izdani priročniki, učbeniki, slovarji in Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Kljub sprejetemu zakonu pa država ne zagotavlja systemskega vira za razvoj slovenskega znakovnega jezika. Zveza ta program izvaja od samega začetka, saj je to

bistvo kulture in identitete gluhih oseb. Slovenski znakovni jezik je treba načrtno raziskovati in standardizirati, saj je to temelj pri prenosu znanja v znakovnem jeziku. Trenutno zadošča predvsem socialnim potrebam, saj je njegova informacijska vrednost nizka. Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in Konvencija OZN o pravicah invalidov izrecno govorita o priznanju, razvoju in standardizaciji znakovnega jezika, vendar kljub vpisu v ustavo država ne namenja sredstev za razvoj in standardizacijo. Redno tedensko se sestaja skupina gluhih za razvoj slovenskega znakovnega jezika in standardizira kretnje za posamezno besedo. Raziskujejo tudi nova področja kretenj, ki do zdaj niso bila raziskana. S tem razširjamo besedni zaklad gluhih ter krepimo kulturno in zgodovinsko zavedanje jezika. Poleg raziskovanja besedišča je treba raziskovati tudi jezik z vidika različnih jezikoslovnih prvin. V sodelovanju s primernimi strokovnjaki jezikoslovci, pisci slovarjev in sodelavci pri razvoju besedišča za posamezna področja ter s strokovnim kadrom za razvoj programske opreme omogočamo delo na jeziku, ki je prvi pogoj za sporazumevanje gluhih in ohranjanje kulturne identitete gluhe skupnosti v družbi.

Uporabniki programa so gluhe in gluhoslepe osebe ter osebe s polževim vsadkom, uporabniki slovenskega znakovnega jezika, tolmači, učitelji in drugi strokovni delavci, ki pri svojem delu uporabljajo znakovni jezik, poleg omenjenih pa tudi strokovne izobraževalne institucije gluhih in naglušnih ter združenje tolmačev.

Delo poteka v okviru skupine za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki jo sestavlja 10 članov, od tega je 8 gluhih oseb in dve slišči osebi (certificirani tolmački slovenskega znakovnega jezika in strokovnjakinji s področja SZJ).

Na podlagi izbranega besedišča se opravi analiza po regijah ter določi najpogosteje

uporabljeno kretnjo, ki se standardizira. Poleg tega se zapisuje tudi zgodovina kretenj in njihov izvor. Končni rezultat je produkcija kretenj na različnih medijih in izdaja priročnikov. Delo se opravlja v lastnem studiu in z lastno tehnološko opremo. Delo pri razvoju slovenskega znakovnega jezika se sproti snema in pregleduje. Dela se skupinsko in individualno.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je nadaljevala izvajanje dopolnjevanja Slovarja slovenskega znakovnega jezika. Slovar znakovnega jezika trenutno vsebuje 32.064 besed in stavkov. V letu 2025 je bilo raziskanih 3.328 novih besed. Pri večini gesel je pri standardni kretnji prikazanih tudi več kretenj, ki se prav tako uporabljajo za to geslo. Spletni slovar in aplikacija Slovar SZJ poleg besedišča in video zapisa v slovenskem znakovnem jeziku vsebujeta tudi programe za utrjevanje znanja, prepoznavanje QR kod za hitrejši dostop za hitrejši dostop do zelenega videoposnetka, sintezo govora, ki omogoča razpoznavanje pisne besede, iz katere se potem programsko modulirata govor ter prepoznavanje govora, kar omogoča razpoznavanje pogovorne besede. V letu 2025 smo Slovar SZJ dopolnjevali z razlago pomena besede, uporabo kretnje, uporabo besede v stavku, povezavo v mednarodni kretnji, učnimi primeri v SZJ, z novimi učnimi enotami, ki so sestavljene iz štirih delov, in sicer besediščem, vajami, utrjevanjem in preverjanjem znanja. Besedišče in vaje vključujejo posamezne lekcije, ki so vezane na izdano tiskano gradivo. Za utrjevanje in preverjanje znanja je dodanih pet ali več testov. Vse učne enote temeljijo na interaktivnih elementih, poudarjenih z besedilom, slikami in videoposnetki v znakovnem jeziku.

Dodane so bile nove otroške pesmi v SZJ, razlaga težjih besed ali tujk, sopomenke, dopolnili smo posamezne tematske sklope s področja socialne oskrbe, dolgotrajne oskrbe, ZPIZ in bančništva, dopolnili smo jezikovni kotichek, v ka-

terem so razložene razlike med slovenskim jezikom in SZJ.

Dopolnili smo elektronske knjige v SZJ v aplikaciji Knjige SZJ in aplikaciji Sliši me!, ki omogoča tvorjenje stavkov v pisni besedi in v SZJ.

Razvit je bil vtičnik Interpret besedila, ki omogoča, da se določena beseda ali besedilo prikaže v SZJ. S pomočjo vtičnika se pisana beseda ali besedna zveza tolmači v obliki videoposnetka v SZJ. Vtičnik se naloži preko Google Chrome.

V letu 2025 smo nadaljevali z dopolnjevanjem Etimološkega slovarja in v okviru tega raziskali izvor kretnje za 503 novih besed.

V okviru programa so potekale naslednje dejavnosti:

- ▶ redno sestajanje skupine gluhih za razvoj SZJ in standardizacija kretnje za posamezno besedo;
- ▶ snemanje, moderiranje, montaža kretenj in učnih primerov ter priprava za slovar SZJ;
- ▶ dopolnjevanje slovarja SZJ z razlago pomena besede, uporabo kretnje, uporabo besede v stavku in v povezavi z mednarodno kretnjo, ter oblikovanje učnih primerov;
- ▶ dopolnitev in nadgradnja aplikacije Slovarja SZJ;
- ▶ subvencionirani tečaji SZJ z verificiranimi izvajalci;
- ▶ brezplačni tečaji SZJ za učence, dijake in študente in osebe z izgubo sluha (naglušni, PV);
- ▶ preverjanje znanja po opravljenem tečaju SZJ;
- ▶ delavnice slovenskega znakovnega jezika v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah;
- ▶ razvijanje novih kretenj z namenom razširitve besednega zaklada gluhih ter krepitve kulturnega in zgodovinskega zavedanja jezika;
- ▶ testiranje testne oblike preverjanja znanja slovenskega znakovnega jezika po sistemu SEJO;

- ▶ zbiranje, razvoj in distribucija jezikovnih virov in tehnologije ter aktualna raba SZJ;
- ▶ izvedba tečajev SZJ po Sloveniji v okviru programov Ljudskih univerz in različnih drugih organizacij, ki izobražujejo odrasle osebe;
- ▶ usposabljanja in zagotavljanje strokovnega izpopolnjevanja za izvajalce tečajev;
- ▶ izbor kretnje leta.

ZDGNS ima s strani Socialne zbornice Slovenije pridobljeno verifikacijo tečajev SZJ od začetne do pete stopnje izobraževanja. Na podlagi pridobljene verifikacije je bil izveden nadaljevalni tečaj SZJ 2 za strokovne delavce zaposlene v socialnem varstvu.

V okviru projekta Slovenski znakovni jezik je del vključujoče družbe, ki ga je sofinanciralo Ministrstvo za kulturo, namenjen standardizaciji slovenskega znakovnega jezika in izboljšanju komunikacijskih možnosti ter vključevanju slovenskega jezika v jezik gluhih in s tem spoznavanje zakonitosti in pravil slovenskega jezika ter primerjava s sintakso slovenskega znakovnega jezika, so bile izvedene štiri faze dvoletnega projekta, in sicer vsebinska priprava prispevkov iz življenja, dela in kulture v obliki pisnega materiala v slovenskem jeziku. To besedilo se je prilagodilo za lažje razumevanje in izbralo posamezne besede, ki še niso imele določenega standarda v kretnji. Raziskanemu besedišču se je določil nov standard, različica v narečju, uporaba besede v stavku, razlaga pomena besede po SSKJ in razlaga težje besede. Celotno besedišče po posameznih področjih se je pretvorilo tudi v slovenski znakovni jezik. V nadaljevanju projekta bo sledilo izobraževanje, testiranje in pogovori.

Prilagajanje in izdajanje literature za osebe z izgubo sluha

S programom aktivno delujemo na področju založništva in izdajamo vsebinsko pomembne publikacije, ki se dotikajo življenja in dela gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Ker so javni mediji nedostopni gluhim, naglušnim, gluhoslepim in osebam s pol-

ževim vsadkom, so podane informacije s specifičnega področja (izobraževanje, zaposlovanje, zakonodaja, vsebinska področja) pomembne pri ozaveščanju in krepitvi identitete. S tem programom ohranjamo identiteto in kulturo gluhe skupnosti in nadomeščamo podobne javne programe. Informiranje z razvojem, raziskavami in znanstvenimi ugotovitvami na področju gluhot (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom), dejavnostmi, povezanimi z njimi (razvoj slovenskega znakovnega jezika, polžev vsadek, gluhoslepota, tehnični pripomočki, tehnologija) in s spremembami v zakonodaji, je življenjskega pomena za naše uporabnike.

V letu 2025 smo izdali:

- ▶ zbornik Od pobude do razglasitve – dan inkluzije;
- ▶ zbornik Od pobude do razglasitve – 10. obletnica razglasitve dneva SZJ;
- ▶ zbornik Evropski inštituti – Vse je v naših rokah;
- ▶ brošure: Tinitus, Slušni aparat, kaj pa zdaj? in Pravico imam slišati;
- ▶ ponatise: Poglej me, govorim z rokami, Slikovni slovar SZJ 2, Slikovni slovar SZJ 4;
- ▶ Vodnik pri uporabi SZJ;
- ▶ Zloženske: Sporazumevanje z osebami z izgubo sluha, Vključevanje oseb z izgubo sluha, Nasveti za zdrava ušesa, Slušni in jezikovni mejniki pri otrocih;
- ▶ letaki in plakati: Slovenski znakovni jezik, enoročna abeceda, tečaji SZJ, bookmark SZJ).

Izdana literatura je opremljena s QR kodam, ki omogočajo pretvorbo pisane osebe v video posnete v slovenskem znakovnem jeziku.

Zaradi pomanjkanja sredstev drugih načrtovanih aktivnosti oz. izdaj nismo mogli izpeljati.

Upravičenci tega programa so osebe z okvaro sluha: gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom, ki živijo na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Ne glede na včla-

njenost v društva prejemniki publikacije prejmejo to v društvih ali na Zvezi. Gradivo pošljemo tudi vsem javnim in strokovnim institucijam, ki delujejo na področju gluhot.

S pomočjo sofinanciranja Ministrstva za kulturo in FIHO so bile izdane knjige s priredbo v slovenski znakovni jezik: Visoška kronika, Povodni mož in Jaz sem pomemben – ti tudi! Knjige so opremljene tudi s QR kodami, ki vsebujejo video zapis SZJ.

Namen knjige, ki ima svojo upodobitev tudi v slovenskem znakovnem jeziku v obliki video zapisa, je, da gluhim omogočimo dostop do informacij, ki so del narodove identitete in so del besednega zaklada, ki je značilen za narod.

Zgodbe, pravljice in različna druga literatura so prava zakladnica narodovega izročila. V njih je mnogo preprostih izročil, ki sestavljajo srž narodovega karakterja. Gluhim otrokom, mladostnikom in odraslim je treba približati knjige na njim prilagojen način ter jih s tem pripraviti na izobraževanje, ki poteka skozi branje, ogled ilustracij in video zapisa v slovenskem znakovnem jeziku.

Treba je poudariti, da je slovenščina za gluhe drugi jezik, saj se po sintaksi in drugih jezikovnih prvinah zelo razlikuje od znakovnega jezika, ki ga gluhi uporabljajo kot svoj prvi jezik. Zato je treba zgodbe predstaviti tudi v obliki video zapisa, saj načina, ki bi z risanimi kretnjami nedvoumno opisal pomen in omogočal tekoče razbiranje, ni.

Organiziranje in izvedba programov za ohranjanje zdravja in rehabilitacije v lastnih objektih

Za svoje uporabnike v okviru programa izvajamo tri sklope:

- a) **Program za ohranjanje zdravja naših članov** oz. uporabnikov se izvaja že vrsto let. Izvaja se v lastnih primerno opremljenih večnamenskih objektih – apartmajskih hišah: v Kranjski Gori, Piranu, Fiesi, Mora-

vskih Toplicah. Program omogoča medsebojno druženje s sebi enakimi, kar je še posebej pomembno zaradi komunikacijske oviranosti. V apartmajskih hišah se izvajajo tudi različne druge dejavnosti, tj. različni posveti, seminarji, usposabljanja, delavnice, likovne kolonije, priprave gluhih športnikov pred odhodi na različna tekmovanja itd., v smislu kompenzacije posledic invalidnosti. Zveza razpolaga s svojimi objekti na naslednjih lokacijah: Kranjska Gora – apartmaji (skupaj 26 ležišč), Piran – apartmaji (14 ležišč), delež v Fiesi (3 sobe – 6 ležišč, v solastništvu z dvema drugima invalidskima organizacijama) ter Moravske Toplice – štirje apartmaji (15 ležišč). Skupno je na voljo 61 ležišč.

V letu 2025 smo v okviru programa Ohranjanje zdravja in rehabilitacija zabeležili večji odstotek nočitev kot v preteklem letu, kljub temu, da enega od apartmajev, tri mesece nismo uporabljali zaradi prenove. V okviru tega dela programa smo izvedli 7.109 nočitev, kar je za 3 % več kot v letu 2024. Program se za osebe z izgubo sluha izvaja po subvencionirani ceni.

- b) **Program za ohranjanje zdravja in rehabilitacija – Aktivna Kranjska Gora** – v okviru programa omogočamo brezplačno rehabilitacijo ranljivejšim skupinam oseb z izgubo sluha in njihovim družinam v 5-dnevnih terminih. Upravičenost koriščenja programa se ugotavlja na podlagi kriterijev, ki so določeni v pravilniku. Program omogoča druženje s sebi enakimi, kar je pomembno zaradi komunikacijske oviranosti in pomeni edino možnost za bivanje ranljivejših skupin uporabnikov ter njihovih družin. V okviru programa poteka tudi brezplačna animacija za uporabnike, ki jo vodi oseba z izgubo sluha.

V okviru programa imajo vključeni uporabniki na voljo brezplačno bivanje in prehrano. V letu 2025 smo v program vključili 125 uporabnikov.

Vsako leto objavimo javni razpis v svojem glasilu in na spletnih straneh Zveze ter ga

posredujemo tudi vsem društvom gluhih in naglušnih. Na podlagi razpisa in ob upoštevanju kriterijev Pravilnika o ohranjanju zdravja, rehabilitaciji in nastanitveni dejavnosti je bila izdelana prednostna lista vključenosti uporabnikov v program.

Kriteriji za koriščenje so odvisni od namena. Za izvajanje različnih programov merila določa že sam program, npr. filmska delavnica, gledališka delavnica, likovna delavnica, šport – v času pred odhodi na različna tekmovanja potekajo v naših objektih priprave športnikov. Za nastanitvene enote so skrbeli trije oskrbniki, ki so delo opravljali na podlagi pogodbe o sodelovanju.

c) **Psihosocialna rehabilitacija oseb z izgubo sluha** – pomoč pri vključevanju v reševanje psihosocialne problematike, ki je posledica invalidnosti – izgube sluha in zajema posameznika in njegovo družino ter vključevanje v življenje, delo in širše okolje.

V okviru programa smo izvedli srečanje skupine za samopomoč »Gluhe ženske«, tečaje slovenskega znakovnega jezika za ostarele osebe z izgubo sluha, govorno rehabilitacijo, izboljšanje komunikacijskih veščin, prepoznavanje govora, učenje uporabe tehničnih pripomočkov in njihovega delovanja, sodelovanje s specialisti ORL.

Medgeneracijsko središče oseb z izgubo sluha – Hiša znakovnega jezika

Z vpisom SZJ in jezika gluhoslepih v Ustavo RS je bil dan temelj za urejanje boljšega življenja in dela oseb z izgubo sluha. Hiša znakovnega jezika z različnimi dogodki in dejavnostmi bistveno pripomore k negovanju in ohranjanju kulture gluhih ter njeni promociji in popularizaciji v širši javnosti.

Hkrati spodbuja medkulturno komunikacijo, razumevanje medkulturnih razlik in strpnost

do drugačnosti ter se zavzema za odpravo predsodkov in različnih vrst diskriminacije, ki ovirajo enakopravno vključevanje gluhih v družbo. S Hišo znakovnega jezika spodbujamo večjo ozaveščenost javnosti o jeziku in kulturi gluhih ter tako zmanjšujemo razkorak med svetom gluhih in svetom slišočih.

V okviru programa se izvajajo naslednje dejavnosti:

- ▶ izvedba kulturnih in drugih dejavnosti, prireditvev in dogodkov (razstava umetniških del, predstavitev knjig ...);
- ▶ vodeni ogledi po muzeju s tolmačem in aplikacijo, ki zagotavlja interaktivnost, kviz, učenje kretenj – za različne skupine (šolarje, dijake, študente, zainteresirano javnost ipd.) z namenom spoznavanja bogate kulturne dediščine;
- ▶ zgodovina SZJ, zgodovina kulture in organiziranega delovanja gluhih in oseb z izgubo sluha;
- ▶ vključenost oseb z izgubo sluha v kulturno produkcijo na področju SZJ,
- ▶ promocija SZJ;
- ▶ opolnomočenje in razvoj specifičnih spretnosti in znanj na področju jezika in zgodovine;
- ▶ predstave in ustvarjalne delavnice za gluhe, naglušne in slišče otroke, pravljичne urice v SZJ, s simultanim prevodom v govorni jezik ali obratno, priprava različnih gradiv za otroke in mladostnike (delovni listi, kvizi, izročki ipd.), povezanih z različno tematiko (drugačnost, predsodki in stereotipi, diskriminacija ...);
- ▶ promocija načinov sporazumevanja in jezik GS.

V letu 2025 so bili posebni socialni programi izvedeni iz sredstev FIHO, dveh razpisov Ministrstva za kulturo in prispevkov uporabnikov.

Brezplačni tečaj slovenskega znakovnega jezika za osebe z izgubo sluha

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije organizira:

- ▶ Začetni tečaj slovenskega znakovnega jezika
- ▶ Nadaljevalni tečaj slovenskega znakovnega jezika

Tečaji so namenjeni vsem tistim osebam z izgubo sluha, ki se želijo srečati s slovenskim znakovnim jezikom in s tem tudi s kulturo in načinom življenja gluhih oseb.

Na tečaj se lahko prijavite po pošti ali na e-naslovu: hiša.zj@zveza-gns.si, kjer lahko dobite tudi več informacij v zvezi z izvajanjem brezplačnih tečajev.

Prijavnica na brezplačni tečaj slovenskega znakovnega jezika za osebe z izgubo sluha

Prijavljam se na brezplačni **začetni/nadaljevalni** (ustrezno obkroži) **brezplačni tečaj slovenskega znakovnega jezika za osebe z izgubo sluha**.

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Naslov:

Poštna številka in pošta:

Telefon:

E-pošta:

Tečaj želim obiskovati (kraj):

Status:

gluh

naglušen

polžev vsadek

Kraj in datum

Podpis

Dostopnost do informacij za osebe z izgubo sluha

Program Dostopnost do informacij za osebe z izgubo sluha je namenjen izboljšanju dostopa do informacij za gluhe, naglušne, gluhoslepe osebe ter osebe s polževim vsadkom in tinitusom. Program se osredotoča na zagotavljanje tehničnih in komunikacijskih prilagoditev, kot so slušni sistemi, sprotno podnaslavljanje ter tolmačenje v slovenski znakovni jezik. Pomemben del programa predstavljajo tudi usposabljanja uporabnikov in zaposlenih v različnih institucijah za uporabo tehničnih pripomočkov in prilagoditev. Aktivnosti vključujejo tako neposredno podporo uporabnikom kot tudi sodelovanje z institucijami pri uvajanju sistemskih rešitev za izboljšanje dostopnosti.

V letu 2025 so bile v okviru programa izvedene naslednje aktivnosti:

- ▶ zagotovljena je bila dostopnost na zunanjih dogodkih s tehnično opremo, podnaslavljanjem in strokovnimi izvajalci,
- ▶ zagotovljena je bila dostopnost vseh izobraževalnih dejavnosti Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije,
- ▶ izvedeni so bili sestanki aktivnega sodelovanja pri oblikovanju sistemskih rešitev na področju dostopnosti,
- ▶ posodobljen je bil virtualni zemljevid slušnih zank, pripravljene so bile smernice ter distribuirano informativno gradivo o dostopnosti,
- ▶ uvedeno je bilo sprotno podnaslavljanje na sodiščih, ki omogoča gluhim in naglušnim spremljanje sodnih obravnav v realnem času,
- ▶ na vseh dogodkih in izobraževanjih, ki jih je organizirala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, je bilo zagotovljeno tolmačenje v slovenski znakovni jezik,
- ▶ zagotovljena je bila podpora pri tolmačenju na javnih in zasebnih dogodkih, kjer so sodelovale gluhe osebe,
- ▶ zagotovljene so bile jezikovne prilagoditve v javnih storitvah,

- ▶ pripravljena so bila gradiva in vsebine za promocijo slovenskega znakovnega jezika ter ozaveščanje o potrebah gluhih oseb,
- ▶ koordinacija in vzpostavitev NPK slušni akustik.

Program je namenjen gluhim in naglušnim osebam, članom društev Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter posameznikom izven članstva, ki potrebujejo prilagojene načine dostopa do informacij. V program so vključene tudi osebe s polževim vsadkom, osebe s tinitusom in gluhoslepe osebe ter posredno njihovi družinski člani in bližnji.

Tiskani mediji – glasilo Iz sveta tišine

Program Tiskani mediji – glasilo Iz sveta tišine je namenjen zagotavljanju dostopa do informacij za gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe ter osebe s polževim vsadkom. Program omogoča sistematično obveščanje uporabnikov v oblikah, ki so prilagojene njihovim komunikacijskim potrebam. Glasilo uporabnikom omogoča spremljanje družbenega, kulturnega in organizacijskega življenja ter pomembnih informacij, ki so v splošnih medijih pogosto težje dostopne. Program prispeva k večji informiranosti, krepitevi skupnosti oseb z izgubo sluha ter spodbujanju njihove aktivne vključenosti v družbo.

Obstoječi javni in komercialni mediji pogosto niso prilagojeni potrebam gluhih in naglušnih oseb, zato je dostop do informacij za to skupino omejen. Program lastnega informiranja omogoča premagovanje komunikacijskih ovir ter zagotavlja informacije o pravicah, zakonodaji, medicinskih novostih, kulturnih in športnih dejavnostih ter življenju skupnosti oseb z izgubo sluha. S tem program dopolnjuje obstoječe javne vire informiranja in prispeva k uresničevanju načel enakopravne dostopnosti informacij, kot jih določa Konvencija Organizacije združenih narodov o pravicah invalidov.

Program se izvaja v prostorih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Priprava vsebin, zbiranje informacij, uredniško delo ter koordi-

nacija sodelavcev potekajo skozi vse leto. Glasilo izhaja praviloma mesečno, poleg tiskane izdaje pa je dostopno tudi v elektronski obliki na spletni strani Zveze, kar omogoča stalno in neprekinjeno dostopnost informacij.

V letu 2025 so bile v okviru programa izvedene naslednje aktivnosti:

- ▶ pripravljeno in izdano je bilo mesečno glasilo Iz sveta tišine,
- ▶ izdane so bile dodatne tematske priloge,
- ▶ glasilo je bilo mesečno izdano v nakladi 3.700 izvodov in poslano naslovníkom po vsej Sloveniji,
- ▶ izvedeni so bili sestanki uredniškega odbora, v katerem sodelujejo gluhi in naglušni člani ter strokovni delavci Zveze,
- ▶ izvedene so bile aktivnosti vodenja in koordinacije programa ter uredniškega dela,
- ▶ lektorirane so bile celotne vsebine glasila in prilog,
- ▶ izvedena so bila oblikovanja, tisk in priprave gradiv za distribucijo,
- ▶ glasilo je bilo objavljeno tudi v elektronski obliki na spletni strani Zveze skupaj s dodatnimi tematskimi prilogami.

Posebna pozornost je bila namenjena dostopnosti in razumljivosti vsebin. Prispevki so bili prilagojeni bralcem z različnimi stopnjami razumevanja jezika, vključene pa so bile tudi dodatne prilagoditve, kot so QR-kode za dostop do video vsebin v slovenskem znakovnem jeziku ter povezave do aplikacije Slovar slovenskega znakovnega jezika. Vsebina glasila je zajemala teme s področja zakonodaje in pravic oseb z izgubo sluha, medicinskih novosti, tehničnih pripomočkov, duševnega zdravja, izobraževanja, kulture, športa ter dejavnosti lokalnih društev.

Program je namenjen gluhim, naglušnim in gluhoslepim osebam ter osebam s polževim vsadkom, članom društev Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter drugim zainteresiranim posameznikom in institucijam. Glasilo prejemajo tudi strokovne organizacije, javne ustanove, ministrstva ter nekatere mednarodne organizacije. Vsebine so dostopne tudi širši javnosti v elektronski obliki.

Brezplačni tečaj mednarodnega znakovnega jezika za gluhe osebe

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije organizira:

- ▶ Začetni tečaj mednarodnega znakovnega jezika
- ▶ Nadaljevalni tečaj mednarodnega znakovnega jezika

Tečaji so namenjeni vsem tistim gluhim uporabnikom, ki aktivno uporabljajo slovenski znakovni jezik, se želijo

naučiti mednarodnega znakovnega jezika in se seznaniti s kulturo in načinom življenja gluhih oseb po svetu.

Na tečaj se lahko prijavite s prijavnico po pošti ali na e-naslovu: hiša.zj@zveza-gns.si, kjer lahko dobite tudi več informacij v zvezi z izvajanjem brezplačnih tečajev.

Prijavnica na brezplačni tečaj mednarodnega znakovnega jezika za gluhe osebe

Prijavljam se na brezplačni **začetni/nadaljevalni** (ustrezno obkroži) **računalniški tečaj mednarodnega znakovnega jezika**.

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Naslov:

Poštna številka in pošta:

Telefon:

E-pošta:

Tečaj želim obiskovati (kraj):

Kraj in datum

Podpis

Prilagajanje in izdajanje knjig v slovenskem znakovnem jeziku

V okviru projekta Prilagajanje in izdajanje knjig v slovenskem znakovnem jeziku, ki ga s podporo Ministrstva za kulturo izvaja Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, smo v letu 2025 izdali tri knjige s priredbo v slovenski znakovni jezik, in sicer *Jaz sem pomemben. Ti tudi!*, *Povodni mož* in *Visoška kronika*.

Jaz sem pomemben. Ti tudi!

Knjiga *Jaz sem pomemben. Ti tudi!* je namenjena gluhim otrokom, ki jih skozi zgodbe, slike in slovenski znakovni jezik uči o telesu, čustvih, odnosih, zaupanju in varnosti. Spoznanja o lastnem telesu in osebnih mejah so temelj samozavedanja in zdrave samopodobe. Otroci, ki razumejo, kako dragoceni in edinstveni so, lažje prepoznajo situacije, ki niso varne, ter pogumneje spregovorijo o tem, kar ni prav.

Gluhim otrokom se pri tem pogosto postavljajo dodatne ovire – komunikacijske, jezikovne in socialne. Zaradi omejenega dostopa do informacij v znakovnem jeziku se lahko težje seznanijo s pojmi, povezanimi s telesom, odraščanjem in odnosi. Prav zato je knjiga, kot je ta, še pomembnejša: omogoča, da otroci v svojem jeziku pridobijo znanje, ki jih krepi, varuje in spodbuja k odprtemu pogovoru.

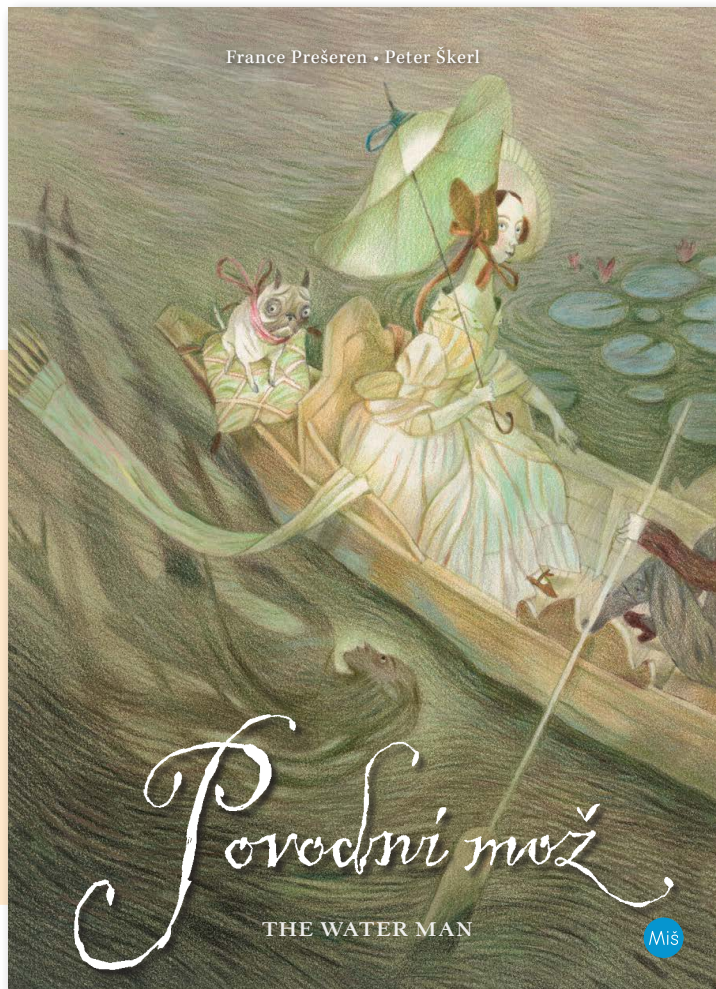
Jaz sem pomemben. Tudi ti! ni le knjiga o telesu in odnosih; je knjiga o spoštovanju, zaupanju in pogumu. Otrokom pomaga razumeti, da imajo vedno pravico reči »ne«, da smejo povedati, kadar jim je neprijetno in da so njihova čustva in meje pomembne.

Vsak otrok ima pravico do varnosti, ljubezni in razumevanja. In vsak otrok mora slišati in razumeti – v svojem jeziku in na svoj način – da je pomemben.

Povodni mož

Velikega slovenskega poeta Franceta Prešerna že zaradi državne himne poznamo skoraj vsi Slovenci. Tudi z vsebino Povodnega moža, balade o usodi prevzetne Urške, ki v objemu povednega moža konča v rečnih valovih, se je marsikdo že srečal. Tokrat smo knjigo izdali v obliki slikanice s prilagoditvijo v slovenski znakovni jezik. Vsaka stran slikanice je poleg

risbe, ki odlično zajame vzdušje na plesišču in ponuja svojevrsten sprehod po Ljubljani, opremljena s QR kodo, ki ponuja prevod besedila v slovenski znakovni jezik. Poleg omenjenega knjigo dopolnjuje še besedilo v angleškem jeziku, ki lahko služi kot učenje.

Balada govori o lepi in prevzetni Ljubljanki Urški, ki na plesu zavrača vse snubce, ker se ji zdijo nevredni. Nato se pojavi skrivni plesalec, povodni mož, ki jo očara s plesom. Ko zaplešeta, jo odpelje v reko Ljubljanico, kjer izgine.

Sporočilo balade opozarja, da pretirana ošabnost vodi v pogubo, zunanja lepota brez notranje skromnosti ni vrednota, človek mora spoštovati meje in ne podcenjevati neznanih sil.

Visoška kronika

S priredbo v slovenski znakovni jezik smo opremili tudi priredbo knjige Visoška kronika, ki jo napisal Ivan Tavčar, eden najpomembnejših slovenskih pisateljev in hkrati tudi politi-

kov. Visoška kronika je poleg Cvetja v jeseni njegovo najbolj znano delo.

Visoška kronika je zgodovinski roman o življenju na podeželju in družinskih sporih. Zapisana je kot dnevnik, ki ga piše glavni junak. Zgodba se dogaja v 17. stoletju na posestvu Visoko na Gorenjskem. Tavčar si prizorišča ni izmislil. Bil je lastnik kmečkega dvorca na Visokem, ki ga je z vso opremo, tudi železno skrinjo, kupil leta 1893. Glavni junak knjige je sin strogega in krutega očeta, ki je brezsrčen gospodar in nepravičen do ljudi. Zaradi svojih dejanj povzroči veliko trpljenja. Skozi zgodbo se prepletajo grehi očeta, posledice teh dejanj in boj med dobrim in zlim. Na koncu zgodbe se stvari razrešijo in junaki najdejo pot do sreče.

VISOŠKA KRONIKA

IVAN TAVČAR

Priredil Iztok Ilich
Ilustriral Damijan Stepančič

Osnovno besedilo je priredba izvirne zgodbe, prizorišče in osebe so prikazane natančno, kot je le mogoče. Pri razumevanju besedila so v pomoč tudi ilustracije, ki živo predstavijo like in posnemajo izvirno podobo tedanjega časa.

Predmete iz dvorca na Visokem si lahko ogledate v stalni zbirki Loškega muzeja med Tavčarjevo zapuščino. Za pristnost pisateljevega sloga se je v zapisanem ohranilo nekatere starinske izraze.

Celotno besedišče po posameznih poglavjih je dostopno v slovenskem znakovnem jeziku preko QR kod.

Vse tri knjige so prilagojene razumevanju oseb z izgubo sluha, saj so poleg ilustracij opremljene s slovenskim znakovnim jezikom v obliki QR kod. Kode QR z video zapisom v slovenskem znakovnem jeziku so oblikovane po posameznih poglavjih in kot celota na koncu knjige.

Prilagoditev v slovenski znakovni jezik je razumljiva gluhim bralcem, predstavlja pa zanimivo nadgradnjo izvirnega besedila, privlačno

tudi za sliščo populacijo, saj se z branjem in ogledom video zapisa seznanijo s slovenskim znakovnim jezikom.

Knjige so namenjene vsem, ki so tako ali drugače povezani z gluhoto in slovenskim znakovnim jezikom, in tistim, ki ga želijo spoznati. Knjiga tako na izviren način združuje slovenski knjižni jezik z znakovnim jezikom ter osebam z izgubo sluha nudi razumevanje vsebine, bogatenje besednega zaklada v slovenskem znakovnem in knjižnem jeziku ter zblížanje s knjigo. Polnočutnim ljudem pa ponuja možnost, da odkrivajo čudovito drugačnost ter kompleksnost sveta in kulture gluhih, ko se vživijo v kretnje in slovenski znakovni jezik.

Knjigo lahko brezplačno naročite na povezavi <https://zveza-gns.si/zaloznistvo>.

Slovar SZJ na družbenem omrežju

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

Interpret besedila

S pomočjo sredstev Ministrstva za kulturo je bil razvit vtičnik Interpret besedila.

Vmesnik si uporabnik lahko namesti na svoj brskalnik. Po namestitvi vmesnika se aktivira ob izbrani besedi ali besedni zvezi in pokaže

se videoposnetek v slovenskem znakovnem jeziku, ki tolmači izbrano besedo ali besedno zvezo. Besede oz. besedne zveze so del živega sistema Slovarja SZJ, ki trenutno vsebuje 32.064 besed, ki se vsakodnevno dopolnjujejo.

Interpret Besedil - Google Chrome Vtičnik

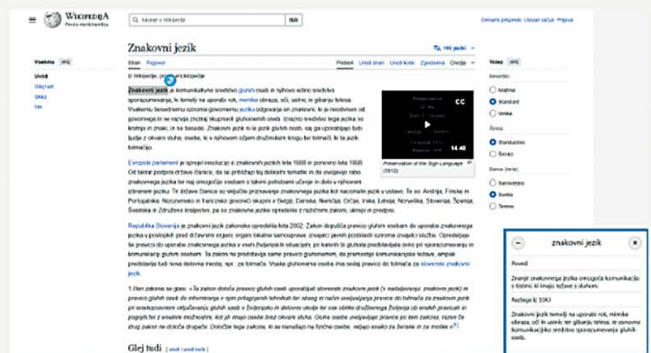
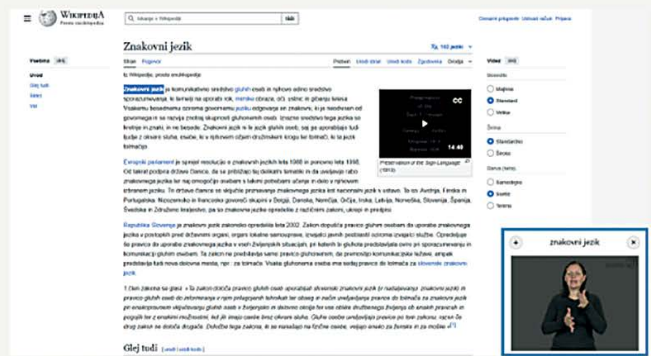
Interpret Besedil predstavlja inovacijo na spletu.

Gluhi in naglušni uporabniki lahko s pomočjo Interpreterja Besedil tolmačijo pisane besede ali besedne zveze v obliki videoposnetka slovenskega znakovnega jezika.

Na voljo je na Spletni Trgovini Chrome.

Naloži Interpret Besedil

Brezplačni računalniški tečaj in tečaj uporabe pametnega telefona za starejše osebe z izgubo sluha

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije organizira:

- ▶ Začetni računalniški tečaj za starejše osebe z izgubo sluha
- ▶ Začetni tečaj uporabe pametnega telefona za starejše osebe z izgubo sluha

Računalniški tečaji so namenjeni vsem tistim starejšim osebam z izgubo sluha, ki se želijo naučiti osnovne uporabe računalnika, vključno z uporabo elektronske pošte, svetovnega spleta, spletnega bančništva, uporabe video srečanj ...

Tečaj uporabe pametnega telefona so namenjeni starejšim osebam z izgubo sluha, ki se želijo naučiti uporabe

video klica, aplikacije Viber, socialnih omrežij, mobilnega bančništva, aplikacije ZOOM, aplikacije Audimo, aplikacije eOsebna, aplikacije zVEM, aplikacije ChatGPT in ostalih aplikacij.

Tečaji bodo potekali s pristnostjo tolmača in uporabo slušne zanke.

Na tečaje se lahko prijavite s prijavnico po pošti ali na e-naslov: hiša.zj@zveza-gns.si, kjer lahko dobite tudi več informacij v zvezi z izvajanjem brezplačnih tečajev.

Prijavnica na brezplačni računalniški tečaj in tečaj uporabe pametnega telefona za starejše osebe z izgubo sluha

Prijavljam se na brezplačni **začetni računalniški tečaj/začetni tečaj uporabe pametnega telefona** (ustrezno obkroži).

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Naslov:

Poštna številka in pošta:

Telefon:

E-pošta:

Tečaj želim obiskovati (kraj):

Status:

gluh

naglušen

polžev vsadek

Kraj in datum

Podpis

Zbor članov Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

V petek, 20. marca 2026, je v gostišču Ulipi potekal zbor članov Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče. Dogodek je pozdravil predsednik društva Matevž Marinko, s svojo prisotnostjo pa sta ga počastila župan Občine Slovenske Konjice, g. Darko Ratajc, ter predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, g. Gorazd Orešnik, ki sta udeležencem namenila spodbudne besede. Predsednica delovnega predsedstva je bila Dragica Čander.

V uradnem delu smo predstavili delovanje društva v letu 2025, pregledali izvedene aktivnosti, finančno poročilo ter začrtali načrt dela za leto 2026. Osrednji del srečanja so zaznamovale volitve v organe društva za mandatno obdobje od 2026 do 2030. Društvo bo v prihodnje vodila nova predsednica Irena Marinko, dolgoletna in aktivna članica društva, povezana z njegovim delovanjem že od same ustanovitve, podpredsednica društva pa ostaja Marija Kolar.

Ob koncu srečanja so člani društva Matevžu Marinku ob 25-letnici vodenja društva podarili simbolično darilo. Njegovo dolgoletno delo je pustilo neizbrisen pečat in predstavlja trden temelj za nadaljnje delo društva.

Sara Rotar, Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

Zahvala Matevžu Marinku

Matevž Marinko je bil pobudnik ustanovitve našega društva, ki je bilo ustanovljeno 25. maja 2001. Od samega začetka pa vse do danes je društvo vodil kot njegov predsednik.

Začetki so bili zahtevni, polni izzivov, vztrajnosti in nenehnega dokazovanja, a Matevž je ves čas ostajal zvest temeljnemu poslanstvu – pomagati osebam z okvaro sluha pri premagovanju komunikacijskih ovir, jih povezovati ter preprečevati njihovo socialno izključenost.

Verjel je, da živimo drug ob drugem in drug za drugega ter da lahko skupaj storimo veliko. Njegovo delo je bilo vedno usmerjeno v skupnost, sodelovanje in ustvarjanje boljših pogojev za življenje oseb z okvaro sluha. V vsem tem času je dosegel tudi to, da društvo danes vsem članom predstavlja drugi dom, kamor se vedno znova radi vračajo.

Matevž ima tudi zelo dober sloves v občinah, ki jih društvo pokriva. Z vsemi dosedanjimi župani je odlično sodeloval, vedno je znal na pravi način pristopiti do njih ter graditi spoštljive in uspešne odnose, kar potrjuje njegov dober glas v širšem okolju.

Kot predsednik in vodja je bil zgled – predan, odgovoren in srčen. Vedno je znal prisluhniti, podpreti zaposlene, se zavzeti zanje ter jim stati ob strani v vseh situacijah.

Za vse njegovo delo, trud, predanost in čas, ki ga je nesebično namenil društvu, se mu iskreno zahvaljujemo. S svojim delom je pustil neizbrisni pečat, ki bo za vedno zaznamoval naše društvo.

S srcem za invalide z izgubo sluha

Ministrstvo za javno upravo RS je v okviru javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo nevladnih organizacij in prostovoljstva 2025 dodelilo sredstva konzorciju Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj, Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor ter Društva vojnih invalidov Maribor za izvedbo projekta »S srcem za invalide v domovih za starejše« z osnovnim namenom izvajanja pomoči osebam z različnimi invalidnostmi.

Projekt je usmerjen v sistemski razvoj in profesionalizacijo prostovoljstva ter v vzpostavitev trajnostnega modela podpore osebam z izgubo sluha v domovih za starejše občane (DSO), s poudarkom na izboljšanju dostopnosti do informacij, komunikacije in večji socialni vključenosti uporabnikov.

Splošno znano dejstvo je, da izguba sluha predstavlja pomembno komunikacijsko oviro, ki pogosto vodi v socialno izključenost, zmanjšano dostopnost do informacij ter omejeno vključevanje v družbeno okolje, terapevtske aktivnosti in vsakodnevno dogajanje v DSO.

V skladu z dogovorom smo z izvajanjem projekta aktivno začeli februarja 2026 in že prvi delovni obiski potrjujejo travmatično stanje in potrebe uporabnikov, ki si želijo slišati, razumeti in sodelovati, žal pa jih večina ne najde prave poti do ustreznega slušnega pripomočka. V okviru projekta tako vzpostavljamo tudi svetovalno-informacijske točke v DSO, kjer uporabnikom nudimo strokovno podporo, individualno svetovanje in pomoč pri uveljavljanju pravic ter dostopu do ustreznih pripomočkov.

Na priloženi fotografiji je le en primer napačnega in neustreznega slušnega pripomočka, ki ne ustreza potrebam in željam osebe z izgubo sluha, saj ne omogoča pravega poslušanja in enakopravnega vključevanja.

Zgolj še en produkt agresivnega in škodljivega marketinga, kjer so največje žrtve ravno starejši, ki so še toliko bolj razočarani, ker jim taki pripomočki ne pomagajo tako, kot so pričakovali na podlagi zavajajočih obljub v oglasih.

V skladu z namenom projekta smo težko naglušni uporabniki svetovali standardno pot do slušnega aparata, kot je navedeno v pravilih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki vključuje napotnico osebnega zdravnika, pregled pri ORL specialistu, pridobitev naročilnice in izbiro ustreznega slušnega aparata pri pooblaščenem dobavitelju.

Še posebej smo poudarili medsebojno sodelovanje z akustikom pri nastavitvah in možnost

testnega obdobja pred končno odločitvijo prevzema slušnega aparata, ki zaradi tehnološkega napredka resnično omogočajo pravo in pravilno rehabilitacijo ob izgubi sluha.

In kar je še najbolj pomembno za uporabnike pa je zagotovo to, da se lahko kadarkoli obrnejo na izkušene uporabnike, ki znajo tudi pravilno svetovati, predvsem na podlagi pridobljenih znanj in dolgoletnih osebnih izkušenj z izgubo sluha.

Projekt tako hkrati krepi sodelovanje med nevladnimi organizacijami, domovi za starejše občane ter drugimi institucijami, kar prispeva k bolj povezani in učinkoviti podporni mreži za ranljive skupine.

Dolgoročna vizija projekta je vzpostavitev trajnostnega sistema podpore osebam z izgubo sluha in drugimi invalidnostmi v DSO, ki bo tudi po zaključku projekta deloval kot primer dobre prakse na nacionalni ravni ter prispeval k nadaljnjemu razvoju prostovoljstva in nevladnega sektorja v Sloveniji.

Projekt sofinancira Ministrstvo za javno upravo v okviru javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2025.

Gradivo izraža mnenje izvajalcev in ne predstavlja uradnega stališča Ministrstva za javno upravo.

SLOVENIA
DEAF EXPO 2026

Sobota / Saturday, 26. september 2026
Pogačarjev trg, Ljubljana

I FEEL DEAF SLOVENIA

Praznovanje znakovnega jezika in kulture gluhih
Celebrating Sign Language and Deaf Culture

Častni pokrovitelj dogodka: Župan Mestne občine Ljubljana Zoran Janković /
Honorary patron of the event: Mayor of the Municipality of Ljubljana Zoran Janković

Mestna občina
Ljubljana

JAVNO PODOJETJE
LJUBLJANSKA
PARKIRIŠČA
IN TRDNICE

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

Ti si moj mir

Dolgo sem ljubila napačne sence,
dajala srce tistim, ki ga niso znali nositi.
V meni so ostajale tihe razpoke,
ki so me učile, kako boli ... in kako preživeti.

Skoraj sem pozabila, kako je,
ko te nekdo pogleda in res vidi.
Ko se te dotakne brez strahu,
in te ljubi ... brez pogojev.

Potem pa si prišel ti,
kot dih po dolgi nevihti,
kot nežnost, ki me ni prestrašila,
ampak pomirila.

Ob tebi sem spet jaz.
Ne tista, ki se skriva,
ampak tista, ki verjame,
da si zasluži ljubezen.

Tvoje roke niso le dotik,
so moj varen prostor.
Tvoj pogled ni le pogled,
je obljuba, da ostaneš.

In prvič ne bežim.
Prvič ne dvomim.
Prvič ljubim ... brez strahu,
ker vem, da si pravi.

V meni ni več teme,
le svetloba, ki jo prižigaš ti.
Iz razbitih delov si naredil celoto,
in iz mene
nekoga, ki spet ljubi.

Ti si moj mir.
Moja sreča.
Moja nova zgodba,
ki jo želim pisati za vedno.

METULJEV LET

iz naših društev

35

plesno-gledališka predstava

Avtor: Sten Vilar

Ob 95. obletnici obiska
HELEN KELLER v LJUBLJANI

Pri produkciji projekta poleg avtorja sodelujejo:

- Igor Potočnik – aranžma pesmi Metulj in avtor instrumentalne glasbe
- Zara Smrtnik – v vlogi Maje
- Nel Delosto – v vlogi Gaja
- Gledališko-plesna skupina Tihe stopinje
(vloga Gaja in plesne interpretacije „Metuljev let“)
- Režija: Lada Orešnik – vodja skupine Tihe stopinje

 SiTi Teater BTC, Ljubljana
19. junij 2026 • ob 19.00

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

PREMIERA GLEDALIŠKE IGRE

PET ŽENSK

PETEK, 5. JUNIJ 2026, OB 18. URI
SITI TEATER BTC, LJUBLJANA

Nastopajo:

Barbara Čarman, Zlatka Petrač, Lada Orešnik, Marta Vavpetič
Tina Strel, Špela Rotar, Nel Delošto, Nejc Drekonja in Sašo Letonja

Režija: Lada Orešnik

Asistent režije: Tina Strel

Scenografija: Jelena Bolšedonova

